

Deu anys després de l'enfonsament de Lehman Brothers: balanç de la crisi per a la classe treballadora

Just fa deu anys, el 15 de setembre de 2018, va fer fallida Lehman Brothers, emblemàtica companyia financera nord-americana. Habitualment s'identifica amb aquesta data l'esclat de la crisi mundial pel seu contingut simbòlic, malgrat que els seus detonants són previs, en particular agost de 2007 amb la crisi de les hipoteques subprim o de major risc (aquelles els pagaments de les quals superen el 55% dels ingressos familiars i/o el crèdit és major al 85% del valor de l'habitatge). Inmediatament la crisi es va estendre a escala mundial, per l'elevada internacionalització del capital financer, especialment especulatiu, que s'havia afavorit per les polítiques desreguladores des de la presidència de Reagan en els inicis dels anys vuitanta i encara més impulsada per Clinton en els noranta.

Conseqüències de la crisi per a la classe treballadora

Les conseqüències de la crisi són devastadores. Cau la producció i se succeeixen les fallides, davant el que els Estats acudeixen a socórrer el capital amb els rescats, sobretot bancaris, efectuant una massiva transferència de recursos. Només a EUA gairebé mig bilió de dòlars, al·legant que són bancs o empreses "massa grans per fer fallida" ("too big to fail"), en aquest cas caldria dir més aviat que són "massa grans per ser privats". La classe treballadora sofreix la crisi en les seves carns: es dispara la desocupació i la precarització, cauen els salaris i empitjoren les condicions laborals, els atacs als serveis públics, com la sanitat i l'ensenyament s'incrementen. Malgrat tot i excepte excepcions puntuals, la posició oficial sempre acaba tancant files entorn d'una interpretació benivolent de les causes de la crisi: es tracta d'una ensopagada, resultat d'una mala gestió. Pretenen vendre'ns que el problema no és per tant el capitalisme, sinó únicament com s'ha conduït, promovent així el mite que hi ha sortida als nostres problemes dins de la manera de producció capitalista. Mite al que s'adhereixen, com sabem i patim, les direccions polítiques i sindicals que, per exemple aquí, posen de moda el concepte

d'un "nou model productiu", al que mai li falten amables qualificatius (amb ocupació de qualitat, desenvolupament tecnològic, mediambientalment respectuos, etc.). O que en el terreny electoral declaren pomposament que, si els votem a ells, resoldran els problemes.

Davant aquesta situació, la classe treballadora té tot l'interès a conèixer les causes profundes de la crisi, més enllà dels seus detonants immediats, així com les perspectives futures i, en definitiva, quines alternatives reals té davant si. Per això és important assenyalar que la crisi no va ser una simple ensopagada, sinó que té un contingut molt més profund. En efecte, les crisis formen part del procés d'acumulació capitalista. Tant les crisis aparentment més acotades (bancàries, canviàries, d'impagaments o reestructuració de deute), de les quals el FMI reconeix que des de 1971 hi ha hagut centenars i centenars, com les crisis generals, a escala mundial i concretament la crisi que esclata en 2007-2008, de la qual en rigor difícilment pot sostenir-se que ha quedat plena i definitivament enrere.

Les causes profundes de la crisi

Si el detonant últim de la crisi és la desregulació financera, correspon preguntar-se per què es produeix aquesta i la resposta és senzilla: es tracta d'una exigència del capital o, més precisament, de la fracció dominant del capital a escala mundial que és el capital financer nord-americà. El capital viu de la seva valorització, basada en l'apropiació del treball aliè, això és, de l'explotació laboral. Històricament la transició al capitalisme va fer possible un enorme desenvolupament de les forces productives, encara que aquest no va ser ni podria haver estat idíl·lic, en basar-se en l'explotació laboral, fins i tot infantil, i en el pillatge colonial. No obstant això, la manera de producció capitalista desemboca inevitablement en l'estadi imperialista, on la configuració d'una economia mundial com a tal i el paper protagonista del capital financer té com a conseqüència l'esgotament de tot caràcter progressiu del capitalisme. O dit d'una altra manera, tensions cada vegada majors sobre

les forces productives, que es plasmen en processos cada vegada més sistemàtics de la seva destrucció, com són les crisis, les guerres, l'esgotament dels recursos naturals i, molt especialment, la desvaloració de la força de treball.

Només en aquest marc es pot comprendre el caràcter de la crisi que esclata en 2007-2008, com a expressió de les contradiccions creixents del capitalisme, que revelen el seu caràcter no ja anacrònic sinó a més cada vegada més destructiu. Això s'observa en la connexió d'aquesta crisi amb la dels anys setanta, que se sol presentar limitada a un sol factor, la pujada dels preus del petroli d'octubre de 1973. No obstant això, es tracta en realitat d'una crisi molt més profunda que, posats a identificar amb una data precisa, convindria referir-la a 1971, quan el govern nord-americà reconeix la seva incapacitat per mantenir un cert ordre imperialista, sobre la base de l'actuació del dòlar com a moneda mundial de facto. Aquesta crisi significava en definitiva la constatació que tota la retòrica d'una suposada edat daurada del capitalisme, després de la Segona Guerra Mundial, era fal·laç, ja que el creixement posterior, primer de tot recuperació, obeïa en realitat a l'espai creat per la destrucció de la guerra i la col·laboració de les direccions dels dos corrents majoritaris del moviment obrer, socialdemocràcia i estalinisme. Era un creixement amb data de caducitat.

La fugida cap a davant del capital

La resposta del capital a la crisi dels setanta és coneguda: els plans d'ajust promoguts pel Fons Monetari Internacional (privatitzacions, desregulació, accelerada obertura externa, contrareformes) que busquen la desvaloració directa i indirecta de la força de treball, de la qual depenen les nostres condicions de vida. Gairebé trenta anys després, l'esclat de la crisi de 2007-2008 revela que l'ajust no només no ha pogut obrir una fase expansiva en l'economia mundial, sinó que, el seu contingut de terra cremada ha contribuït al fet que l'economia mundial desemboqui en aquesta nova crisi, encara més greu. És una autèntica fugida cap

a davant. Desapareix així tota il·lusió en un suposat capitalisme amb cicles de llarg termini, per confiar en nous desplaçaments en els quals resoldre els problemes.

En els anys noranta la crisi ja estava incubada. Es va buscar ajornar-la amb un impuls a les empreses d'alt contingut tecnològic, les conegudes com "punt-com". No obstant això, el seu principal indicador, el Nasdaq 100 de la Borsa de Nova York, es desploma un 68% entre març de 2000 i abril de 2001. Llavors li va tocar el torn a l'especulació immobiliària, que desenvolupa una enorme bombolla immobiliària esperonada pel crèdit fàcil (els preus de l'habitatge es multipliquen per 2,26 en només sis anys, entre 2000 i 2006). A més, es va rellançar la despesa militar, promovent per a això la guerra contra el poble iraquí de 2003 i tantes altres. Avui, deu anys després, constatem de nou la fugida cap a davant del capital, materialitzada en la guerra. O més aviat podríem dir en tres tipus de guerra. En primer lloc les guerres competitives, que adopten la forma de guerra comercial ja desplegant-se pel govern de Trump, però també en el plànol purament bèl·lic. I en segon lloc, la guerra de classe contra la classe treballadora que agrupa a la immensa major part de la població mundial, els qui vivim del nostre treball.

Convé precisar que en el marc de l'economia mundial, en la qual s'integren de forma desigual les economies imperialistes i els països semi colonials, segueix havent-hi una sola potència hegemònica, l'imperialisme d'EUA, "gegant amb peus de fang" sí, però únic veritable gegant, enfront de badocades com que la Xina li impugna aquest lloc (el PIB xinès no aconsegueix dos terços del nord-americà, malgrat quadruplicar la seva població; la despesa en armament d'EUA és quatre vegades el xinès, etc.). Malgrat la crisi i la guerra pels mercats, que no és per nous mercats, sinó per expulsar dels ja existents als imperialismes de segon rang.

Crisi o estafa?

Des de certs sectors es diu sovint que no és una crisi, sinó una estafa. En realitat, parlar d'estafa (és a dir, robatori) no té gens d'excepcional referent-se al capitalisme, d'una manera de producció que es fonamenta en el treball no pagat. Però no ha de negar-se l'existència efectiva d'una crisi en el seu sentit literal: la interrupció o alentiment del ritme d'acumulació, amb tot el seu corollari de destrucció econòmica i regressió social. Sí han de qualificar-se d'estafa, i de la major gravetat, les promeses que els problemes poden resoldre's anant de la mà del capital, perquè "això ho arreglem entre tots" (eslògan de la campanya de les Cambres de comerç en 2010, dotada amb 4 milions d'euros).

La crisi no és una simple ensopegada, sinó que expressa les contradiccions creixents del capitalisme, el seu caràcter destructiu. Cap pregunta és més fàcil que aquella que interroga sobre la possibilitat d'una nova bombolla especulativa, bancària, immobiliària. No és possible, és segur que passaran. Perquè no hi ha sortida als problemes en l'economia capitalista, tal com el marxisme explica teòricament i de forma impecable, entorn de la llei del descens tendencial de la taxa de guany, i nosaltres constatem cada dia de forma pràctica. Especialment a Europa, referent de

desenvolupament com a regió en la qual històricament es va anar més lluny en la institucionalització de conquestes obreres. Aquelles que avui estan en el punt de mira del capital financer, atacades a través del seu instrument principal a tal fi que és l'oficina del FMI a la regió, a saber, la UE.

Què fer?

La crisi mostra la incompatibilitat entre el capital financer i les conquestes obreres i democràtiques de la classe treballadora i el conjunt de la població. Això explica la greu crisi política actual de tots els règims i governs, molt particularment a Europa. Des de la nostra perspectiva, que és la de la classe treballadora, la constatació del veritable significat de la crisi ha de portar-nos a una conclusió inequívoca: no tenim gens que perdre amb el coneixement de les causes profundes dels nostres problemes, davant els quals només tenim una via de sortida: la nostra organització política independent de tot compromís amb el capital i totes i cadascuna de les seves institucions. Per així poder defensar incondicionalment nostres legítimes aspiracions, construint-nos així políticament enfront de la barbàrie a la qual cada vegada més obertament porta la supervivència del capitalisme. En definitiva, és l'horitzó del socialisme.

20 d'octubre: Reunió estatal de la coordinadora ampliada del CATP

Informació Obrera pública, a les pàgines centrals del seu nombre actual, la convocatòria i el procés de preparació, conjuntant forces, per celebrar aquesta reunió amb tots els sectors i companys en lluita per les seves reivindicacions

Campanya d'extensió i subscripcions a aquesta Carta Setmanal

Si no la reus, et convidem a que la rebis cada setmana. Si la reus, et proposem que subscribis a altres companyes i companys als quals pugui interessar.

L'elaboració i enviament d'aquesta Carta comporta algunes despeses. El POSI, que l'edita, no té ni vol subvencions, tota la seva activitat i les seves publicacions són finançades exclusivament per treballadors i treballadores, que volen recolzar, en aquest cas, la publicació de la Carta Setmanal. Demanem un suport de 5 EUROS a l'any, o més si us sembla.

Per rebre-la, envia un correu electrònic a: inforposi@gmail.com

o entra a la nostra Web.: <http://www.posicuarta.org>

Nostre compte corrent en La Caixa és: **2100 2812 51 0200071314**. Indicant: Recolzo Carta Setmanal

Partit Obrer Socialista Internacionalista
Secció a Espanya de la IV Internacional

Carrer Desengaño, 12 (1º 3A). 28004 - Madrid
Teléfono: 91 522 23 56 - Fax: 91 521 72 01
<http://www.posicuarta.org>
Busca'ns en Twitter: @posicuarta